

Upplevelseförvaltningen
Linda Karlsberg
0171-625402
linda.karlsberg@enkoping.se

Utvärdering av kulturpolitiskt program (2017–2026)

1. Inledning

Detta PM redovisar arbetet med utvärdering av kulturpolitiskt program för programåren 2017–2024. Utvärderingen har genomförts i två steg:

- **Steg 1** genomfördes under våren 2024 med fokus på hur upplevelseförvaltningen har arbetat utifrån kulturpolitiskt program. Resultaten redovisades som ett informationsärende för upplevelsenämnden i september 2024 (UPN 2024/18).
- **Steg 2** har genomförts under våren 2025 med fokus på hur kommunens övriga förvaltningar och bolag har arbetat utifrån kulturpolitiskt program.

Arbetet med utvärdering av kulturpolitiskt program har samordnats av verksamhetsområdet Kultur, med kompletterande kunskap från enheten Föreningsstöd. Inom verksamhetsområdet Kultur har verksamhetschef, enhetschefer samt teamledare för bibliotek medverkat. Planering och genomförande av möten samt analysarbete har skett i samverkan med samordnare för Idrottspolitiskt program. Utvärderingen utgör ett kunskapsunderlag för prioriteringar under återstoden av programperioden samt förberedelser inför kommande programperiod 2027–2036.

2. Metod för utvärdering

Utvärderingen har genomförts i två steg med fokus på att bedöma graden av måluppfyllelse för programmets fyra fokusområden och deras tillhörande mål. Bedömningen har utförts med hjälp av en tredelad skala som kategoriserar måluppfyllelsen enligt följande:

- **Ej påbörjat** (*grått*)
- **Delvis genomfört** (*gult*)
- **Genomfört** (*grönt*)

Denna metod möjliggör en tydlig och jämförbar uppföljning av programmets utveckling. I de fall där graden av måluppfyllelse har förändrats som ett resultat av Steg 2 av utvärderingen, noteras detta i form av särskilda kommentarer i analysen för respektive

fokusområde.

3. Resultat av måluppfyllelse

Programmet innehåller fyra fokusområden med tillhörande 33 mål. Graden av måluppfyllelse har bedömts enligt följande:

Resultat från Steg 1 (våren 2024):

- 9 mål markerades som *Ej påbörjat*
- 17 mål bedömdes som *Delvis genomfört*
- 7 mål markerades som *Genomfört*

Resultat från Steg 2 (våren 2025):

- 7 mål markerades som *Ej påbörjat*
- 17 mål bedömdes som *Delvis genomfört*
- 9 mål markerades som *Genomfört*

4. Utmaningar och förutsättningar för måluppfyllelse

Även om många mål har uppvisat framsteg, kvarstår vissa utmaningar. Flera av de mål som bedömdes som *Ej påbörjat* eller *Delvis genomfört* förväntades ha nått längre i sin utveckling. Förvaltningens bedömning är att de grundläggande förutsättningarna för ett hållbart och strategiskt arbete över tid inte fullt ut har samverkat med den ambitionsnivå som kulturpolitiskt program vilar på. Det saknas ett formaliserat, dokumenterat och kontinuerligt arbetssätt över organisatoriska gränser. I flera fall är arbetet inte riktigt där än, vilket påverkar grad av måluppfyllelse.

Programmets grundförutsättningar för en formaliserad dialog, med syfte att omvandla nuläge till önskvärt läge, har inte kunnat genomföras fullt ut. Detta beror främst på bristande resurser som har gjort att grundläggande funktioner inte har inrättats:

- Funktionen koordinator/samordnare
- Funktionen kulturlots
- Referensgrupp med representanter från kulturlivets olika delar

Trots dessa utmaningar har flera mål hanterats genom ansvarsfördelning inom verksamhetens enheter. Mål kopplade till kulturpolitiskt program har successivt integrerats i nämnds- och verksamhetsplaner.

5. Arbetet med utvärdering steg 2 (våren 2025)

Som en inledande åtgärd besökte samordnarna för idrottspolitiskt och kulturpolitiskt program kommundirektörens ledningsgrupp (KDL) i januari 2025. Vid mötet presenterades programmen samt det kommande arbetet med utvärderingen. Informationen för KDL resulterade i ett antal uppföljningsmöten tillsammans med:

- **Näringslivsavdelningen**, näringslivschef med team
- **Utbildningsförvaltningen**, förvaltningschef med ledningsgrupp
- **Teknik- och serviceförvaltningen**, förvaltningschef med ledningsgrupp
- **Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen**, enhet Strategisk utveckling
- **EHB**, områdesutvecklare och samordnare för social hållbarhet
- **Bokningsservice**, utifrån kommunövergripande ansvar för bokning av lokaler och anläggningar
- **Nätverket för strategier, Enköpings kommun**, tjänstepersoner som i sin funktion arbetar med strategiska uppdrag.

Som del av utvärderingen steg 2 har även resultat av föreningsenkät 2024 tagits i beaktan.

Målsättningen var att föra samtal med samtliga förvaltningar, men som i detta skede inte kunde genomföras beroende på hög arbetsbelastning hos förvaltningschefer.

6. Kännedom och praktisk användning av kulturpolitiskt program

Utöver att bedöma graden av måluppfyllelse för fokusområden och tillhörande mål, fick kommunens övriga förvaltningar och bolag även svara på frågor om kännedom om programmet och dess relevans. Frågorna avsåg om programmet används vid framtagande av underlag inför nämndbeslut eller som stöd i arbetet med egna styrande dokument.

Utvärderingen visar att kulturpolitiskt program har varit ett användbart verktyg för att vägleda det kulturstrategiska arbetet inom kommunen. Samtidigt finns det utrymme för förbättring gällande programmets genomslag och användning. En tydligare förankring av programmets mål och strategier inom samtliga förvaltningar och bolag skulle kunna bidra till ökad måluppfyllelse.

7. Fokusområden, mål och grad av måluppfyllelse

Nedan redovisas de fyra fokusområdena, deras grad av måluppfyllelse efter utvärdering steg 1 och 2, samt en analys av varje område.

8. Fokusområde Handlingskraft

Handlingskraft	Ej påbörjat	Delvis genomfört	Genomfört	Kommentar
Kulturpolitiken stärks i kommunens budget				
Inom kulturbudgeten frigörs fria medel för experimentella satsningar				
Alla nämnder, kommunala bolag och förvaltningar tillämpar ett kulturperspektiv				
När kommunen anlitar professionella kulturskapare för uppdrag, arvoderas de utifrån rekommenderade arvodesrekommendationer för respektive konst				
Näringspolitiken har till uppgift att stödja kulturföretagare				Grad av måluppfyllelse har justerats efter utvärdering steg 2
Utbildning om kulturvärden, deras betydelse och regelverk erbjuds kontinuerligt som stöd för politiska beslut och förvaltningarnas arbete				
Kunskapsuppbyggnad och utbildningsinsatser om trösklar till kultur och eget skapande är en förutsättning för att göra konst, kultur, kulturarv och kulturmiljö tillgänglig för fler				Grad av måluppfyllelse har justerats efter utvärdering steg 2
Kulturpolitiken hålls levande med programpunkter varje år och genom systematiserad omvärldsbevakning, reflektion och dialog				

Kommunen har hög kunskap om professionella kulturskapares, kulturföreningarnas, arrangörers och studieförbunds villkor och behov. Kunskapen stärks av kontinuerliga undersökningar - förslagsvis under valår, på våren.				
Kommunen har hög kunskap om hur kommunens invånare tar del av kultur och ägnar sig åt eget skapande. Kunskapen stärks av att det genomförs kulturvaneundersökningar vart fjärde år.				

8.1 Analys av fokusområde Handlingskraft och grad av måluppfyllelse

Målen i detta fokusområde är formulerade utifrån hur handlingskraft påverkar förutsättningarna för en drivande kulturpolitik. Även om andelen mål markerade som *Ej påbörjat* är färre än de andra två bedömningsgraderna ser verksamhetsområdet Kultur några faktorer som är viktiga att ha med i analysen och i fortsatt arbete. Budget har över tid minskat utifrån ställda effektiviseringar där färre tjänster läggs fler arbetsuppgifter. Effektiviseringarna har skapat en organisation som har utmaningar i att skapa kontinuitet och framåtdrift med skarpa prioriteringar. En sammanhållande funktion i form av samordnare och koordinator är fortsatt önskvärd.

Flera av de mål som är markerade som *Delvis genomfört* visar på en utveckling i positiv riktning, där kulturperspektivet har mognat från den tid då programmet togs fram och antogs (2017). Här kan exempelvis nämnas hur förvaltningens tjänstepersoner i större utsträckning deltar med sakkunskap inom kulturens olika aspekter i samhällsplaneringens processer. Det mål som är markerat som *Genomfört* visar också på en mognad där ett exempel är hur professionella kulturutövare får rätt ersättning för rätt arbete.

8.2 Utvärdering steg 2 – kompletterande analys

Vid utvärderingen, steg 2 har grad av måluppfyllelse gällande målet om kunskapsuppbyggnad och utbildningsinsatser om trösklar till kultur och eget skapande skrivits upp en grad, till *delvis genomfört*. Målarbetet är aktiverat men når inte alla kulturaktörer, då det främst är bidragsberättigade föreningar som berörs av dialoginsatser. Yrkesverksamma kulturaktörer ingår inte på samma sätt.

Näringslivsavdelningens uppdrag kompletterar upplevelseförvaltningens arbete med kulturpolitiskt program på flera plan, vilket även framkom vid samtal i samband med utvärderingen. Det gör att grad av måluppfyllelse avseende målet att stödja kulturföretag, justeras till att bedömas som *genomfört*.

Näringslivsavdelningen beskriver vidare en god utveckling med koppling till andra områden som finns i deras uppdrag, så som besöksnäring och turism men även för förutsättningar för företag inom kultur. Näringsliv beskriver hur Enköping har ett rikt kulturliv med både bredd och djup och där professionella kulturskapare, kulturföreningar och kulturföretag verkar aktivt i kommunen. Näringslivsavdelningen ser också att kulturlivet är en viktig faktor för attraktivitet, både för boende och näringsliv och där kultur och idrott lyfts som avgörande i rekrytering av kompetens

Målet om utbildning om kulturvärden, deras betydelse och regelverk är bedömt som *ej påbörjat*, då det inte har skett på ett formaliserat och systematiskt sätt till kommunens förvaltningar, nämnder och bolag. Här behövs ett aktiverat arbete för resterande programtid.

9. Fokusområde Kulturell infrastruktur

Kulturell infrastruktur	Ej påbörjat	Delvis genomfört	Genomfört	Kommentar
Den kulturella infrastrukturen möter kulturlivets behov av ändamålsenliga lokaler för mötesplatser och för verksamhet inom både scenkonst, bibliotek/litteratur, bild och form och film/media och utställningar.				
Landsbygdens kulturella infrastruktur är utbyggd och ändamålsenlig.				Grad av måluppfyllelse har justerats efter utvärdering steg 2
Det finns tydliga riktlinjer för att hantera, utöka, bevara och tillgängliggöra kommunens konst och offentliga gestaltning.				
Det finns långsiktiga verksamhetsstöd,				

projektstöd och stipendier - för både bredd och spets.				
Det finns enkla, tydliga och rättssäkra kriterier för stöd till kulturverksamhet och stipendier samt riktlinjer för uppföljning.				
Kommunen har ett digitalt och ändamålsenligt föreningsregister och en digital katalog/lista över professionella kulturskapare i kommunen.				
Kommunens rådgivningsfunktion för ansökningar om stöd bidrar till en mängd ny och berikande kulturverksamhet.				
Funktionen stads- eller kommunarkitekt finns.				
Det finns riktlinjer för hur staden hanterar äldre byggnader och industriarv likväl som hur kommunen kan utveckla, synliggöra och bevara dess kulturmiljöer och kulturbygd.				

9.1 Analys av fokusområde Kulturell infrastruktur och grad av måluppfyllelse:

Den övervägande delen av målen är markerade som *Delvis genomfört* eller *Genomfört*. Flertalet av dessa är kopplade till det implementerade stöd till civilsamhället, bidragsreglerna, som antogs 2020. Vid framtagandet av det kulturpolitiska programmet var behovet av ett nytt och funktionellt bidragssystem identifierat som viktigt och att det är på plats avspeglas i graden av måluppfyllelsen för fokusområdet kulturell infrastruktur. En översyn och utvärdering av stödsystemet gjordes under 2024.

9.2 Utvärdering steg 2 – kompletterande analys

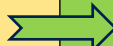
Grad av måluppfyllelse har justerats genom att ett mål i fokusområdet har fått ökad grad av måluppfyllelse. Målet handlar om landsbygdens kulturella infrastruktur. Arbetet är en bit på väg men mer behöver göras på vägen mot högre grad av måluppfyllelse. Delar av civilsamhället, via deltagande föreningar vid dialogmöten, upplever att det saknas rätt slags lokaler, i storlek och med rätt utrustning. Särskilt tydligt är det på landsbygden och i

kransorterna. Föreningar efterlyser lokaler där man kan vara tillsammans med andra, som en form av föreningshus/allaktivitetshus.

Näringslivsavdelningen uppger att det finns viss kulturell infrastruktur men att avdelningen har svårt att bedöma genomförandet, utifrån hur långt vi som kommun har kommit med fysiska satsningar avseende lokaler, utrustning och samverkan. Tillgången till bredband bedöms som god, vilket kan möjliggöra digitala visningar och upplevelser även på landsbygden. Vikten av digital tillgänglighet som del av den kulturella infrastrukturen är även något som bokningsservice lyfter i sin utvärdering.

I näringslivsavdelningens utvärdering lyfts Fjärdhundraland som ett tydligt exempel på hur förening i samverkan samordnar många mindre noder i form av medlemmar och platser, som var och en bidrar med kulturell infrastruktur som tillsammans blir något större.

10. Fokusområde Tillgängliggöra kultur

Tillgängliggöra kultur	Ej påbörjat	Delvis genomfört	Genomfört	Kommentar
Kommunal kulturverksamhet bidrar till att sänka trösklarna och erbjuda något för alla i Enköpings kulturliv, när det gäller både att uppleva kulturuttryck eller få ägna sig åt eget skapande.				
Det finns information om kulturlivet, kulturverksamheter och föreningsliv på många språk.				Grad av måluppfyllelse har justerats efter steg 2
Kollektivtrafiken på landsbygden är utvecklad och tillgängliggör därmed kultur för fler och på fler tider.				
Kulturskolan erbjuder undervisning i bild och form, dans, musik, teater och drama, ord, foto och film och cirkus och når fler barn, unga och vuxna.				
Barn och unga - från förskolan till gymnasiet, inklusive teoretiska program - har möjligheter till eget skapande under skoltid.				
Estetiska lärprocesser är en självklar del i både skola, sjukvård, äldreomsorg och omsorg.				Grad av måluppfyllelse har justerats efter utvärdering, steg 2
Kulturskolan erbjuder avancerat program inom ämnena bild och form, dans, musik, teater och drama, ord, foto och film och cirkus.				

Det utvecklas ett samarbete med högre konstnärlig utbildning och filialer för kompetensutveckling och vidareutbildning inom olika konstarter byggs upp i Enköping.				
--	--	--	--	--

10.1 Analys av fokusområde Tillgängliggöra kultur och grad av måluppfyllelse:

Bland de mål som är bedömda som *Ej påbörjat* finns ett exempel på mål som förvaltningen inte råder över. Kollektivtrafiken är viktig, många gånger avgörande för deltagande i kulturlivet. Här behöver förvaltning och nämnd tillsammans och på var sitt håll i applicerbara forum fortsätta att lyfta och visa på behovet av en utvecklad och tillgänglig kollektivtrafik. Antalet mål markerade som *Delvis genomfört* är i flera fall kopplade till kulturskolan och dess kursverksamhet. Här visar graden av måluppfyllelse att mycket görs och vikten av att prioritera behövs för att fler mål ska bli markerade i grönt.

10.2 Utvärdering steg 2 – kompletterande analys

Grad av måluppfyllelse har justerats gällande aktiviteten Information på många språk och estetiska läroprocesser som självklar del i skola. Graden av måluppfyllelse gällande sjukvård, äldreomsorg och omsorg återstår dock att följa upp beroende på att berörda förvaltningar har nödgats prioritera andra uppdrag än att delta i utvärderingsarbetet.

Näringslivsavdelningen uppger att kommunens kulturinformation via upplevenkoping.se är välstrukturerad, översatt till flera språk, och anpassad för både invånare och besökare. Det gör att även det målet ökar i bedömningsgrad.

Utmaningar i kollektivtrafik på landsbygden är även något som enhet Strategisk utveckling lyfter i sin utvärdering och ser behov av att formalisera kulturens roll i tidiga diskussioner på regional nivå. Kollektivtrafiken fungerar delvis, men det finns en tydlig efterfrågan på förbättringar. Kulturen behöver sättas i sammanhang med mobilitet, tillgänglighet och samhällsservice, vilket kan ge argument i regionala planeringssammanhang.

Utbildningsförvaltningen uppger både utmaningar och begränsningar i arbetet utifrån kulturpolitiskt program. Det egna skapandet kan inte ges större plats i schemat då det styrs av nationell timplan. Dock integreras estetiska läroprocesser och kulturutövning via läroplanen (Lgr11), vilket sker som självklar del inom skolans ramuppdrag.

Skapande skola finns i alla skolor, men uppfattas ibland krocka med andra ämnen i undervisningen. Det finns en strukturell begränsning i vad skolan kan påverka lokalt, då mycket avgörs av nationella styrdokument. Utbildningsförvaltningen beskriver i sin utvärdering att kulturen har en stark förankring i läroplanen, men svagare i det lokala handlingsutrymmet. Genom att följa det som står i läroplanen uppfyller förvaltningen i många delar det som ligger i linje med det kulturpolitiska programmets intentioner.

Ambitionen om att bredda eller fördjupa kulturens plats i skolan är svår att realisera lokalt, utan nationella ändringar. Det finns ett tydligt engagemang i att ge barn kulturupplevelser, men utrymmet att utveckla kulturpedagogiken strukturellt är begränsat.

EHB uppger att samverkan med förvaltningens kulturverksamhet är god och fungerar väl. Med det sagt är bedömningen att kulturverksamhet fortsättningsvis till stor del är förlagd till centrala lokaler, där det i många fall gynnar dem som redan är kulturintresserade. Medskicket är att vi tillsammans borde jobba mer med att ta oss till andra områden och sprida ut aktiviteter och satsningar. EHB uppger vidare att det bedrivs samarbete med föreningar och studieförbund, men att arbetet skulle kunna struktureras mer och i samverkan med kulturverksamheten vid kommunen.

11. Fokusområde Samverkan

Samverkan	Ej påbörjat	Delvis genomfört	Genomfört	Kommentar
Det finns ett nätverk av professionella kulturskapare, kulturföreningar, studieförbund och näringsliv som samverkar med det kommunala kulturverksamheterna.				
Det finns en gemensam kultursyn i kommunen som har genomslag i kommunens övergripande styrdokument och i alla nämndplaner.				
I samband med planprocesser för större geografiska områden - exempelvis stadsdelar, bostadsområden och ibland vissa innerstadskvarter - behandlas konst och kultur i eget avsnitt.				
Kommunens hälsofrämjande arbete inkluderar ett kulturperspektiv.				
Enköpings satsningar inom konst, kultur och bildning, dess kulturarv och kulturmiljöer gör att fler både besöker och bosätter sig i kommunen.				
Kulturföretag bidrar till besöksnäring, platsutveckling, Enköpings varumärke och identitet.				

11.1 Analys av fokusområde Samverkan och grad av måluppfyllelse:

Antalet mål som är markerade som *Delvis genomfört* dominerar fokusområdet Samverkan. Det har skett en positiv förflyttning sedan programmet antogs. Förståelsen för

kulturperspektivet har mognat över tid och för att fortsätta resan fram mot *Genomfört* behöver förvaltning och nämnd hjälpas åt med att fortsatt föra diskussion och debatt.

11.2 Utvärdering steg 2 – kompletterande analys

Det saknas en gemensam och formaliserad kultursyn, som spänner över samtliga nämnder, förvaltningar och bolag. Här behövs det ett arbete framåt. Det är något som efterfrågas och bör bli ett prioriterat mål för resterande programtid.

Näringslivsenheten uppger att näringslivsprogrammet (2023–2027) prioriterar samverkan mellan kultur, kreativa näringar och besöksnäring, med möjligheter för nätverk och samverkansplattformar. Kultur behöver integreras bredare, där avdelningen ser att kulturpolitiskt perspektiv fortsatt behöver integreras i hela kommunorganisationen, med tydligare dialog och kulturförankring i fler förvaltningar.

12. Sammanfattning

Sammanfattningsvis visar utvärderingen att kulturpolitiskt program har utgjort en viktig vägledning för kulturarbetet inom kommunen. Samtidigt framkommer tydliga förbättringsområden kopplade till förankring, resurssättning och uppföljning. Genom att stärka dessa nyckelområden kan programmets genomslag och måluppfyllelse öka markant inför nästa programperiod.

13. Rekommendationer för fortsatt arbete

För att stärka arbetet med kulturpolitiskt program och öka måluppfyllelsen föreslås följande åtgärder:

1. Tydligare förankring av programmets mål i förvaltningarnas och bolagens verksamhetsplaner.
2. Skapa förutsättningar för att inrätta funktionerna koordinator/samordnare och kulturlots för att öka stödet för implementering.
3. Formalisering av en referensgrupp med bred representation från kulturlivet.
4. Ökad uppföljning och återkoppling till förvaltningar och bolag för att säkerställa att målen följs upp och revideras löpande.

För upplevelseförvaltningen i maj 2025